

Csaba László: A baj a válságadó formájával van

Volt olyan év, hogy a Magyarországon jelen lévő multik több támogatást kaptak a magyar államtól, mint amennyit társasági adóban befizettek.

A válságadókkal kapcsolatban sokan adnak hangot olyan félelmeknek, hogy az érintett szektorok - a pénzügyi szervezetek, a kereskedelmi láncok, a távközlési cégek és az energiaellátók - nyereségének mintegy felét elvivő terhek Magyarországra nézve káros hatásokkal járnak.

Egyesek szerint elmaradhatnak fontos fejlesztések, mások attól tartanak, hogy ezek a cégek az adókat ügyfeleikre és fogyasztókra fogják áthárítani. Vannak, akik az adók szektorsemlegességét féltik, s persze felmerül az a kérdés is, hogy mit szól mindehhez az Európai Unió.

Az átmenetileg kivetendő válságadók ötletét önmagában jónak tartja Csaba László közgazdász, a Közép-Európai Egyetem (CEU) tanára. A baj a formával, illetve azzal a móddal van, ahogyan ezt a kormány prezentálta, illetve ahogyan módosultak az eredeti törvényjavaslatok a belpolitikai hullámzásoknak megfelelően - véli.

Az Európai Unió és az érintett cégek is valószínűleg könnyebben lenyelték volna a külön adókat, ha valóban csak három évre szólnak, de kiderült, hogy 2013-ban és 2014-ben is számolni kell velük.

Ennek valamint a válságadó alól bizonyos fokig kibúvást is lehetővé tevő törvénymódosításoknak köszönhető, hogy az utóbbi napokban, hetekben az Európai Unióban sokan és magasabb politikai szinteken is felemelték szavukat a terhek ellen. Ezt a maga részéről figyelmeztető jelnek tartja Csaba László. Igaz, a magyar kormány álláspontja az, hogy az adózás nemzeti hatáskörbe tartozik, így az Európai Unió nem szólhat bele ebbe a kérdésbe. Van azonban némi esély az uniós beavatkozásra: ha a válságadókra rá lehet sütni, hogy diszkriminatívak, vagyis a külföldi tulajdonú cégek hátrányos megkülönböztetést szenvednek el a hazai vállalatokkal szemben, akkor Brüsszel el is meszelheti a magyar kormányt.

Sokan érvelnek a válságadók mellett azzal, hogy a multik épp elég kedvezményt és támogatást kaptak a rendszerváltás óta, ezért jogos a különadó kivetése. Komoly befektető nem kér és nem fogad el kedvezményt - szögezi le ezzel kapcsolatban a közgazdász. Ettől függetlenül számos külföldi tulajdonú vállalat kapott támogatást vagy adókedvezményt az elmúlt húsz évben: ezzel együtt kell élni, újabbakat azonban már nem kell adni nekik. Csaba László arra is felhívja a figyelmet, hogy e cégek jó része sok pénzt fektetett be az elmúlt években Magyarországon, és a közterhek viseléséből is kiveszik a részüket.

Van az éremnek másik oldala is: a közgazdaságtan régóta tisztában van azzal, hogy a globalizáció körülményei között a multinacionális cégek helyben kimutatott mérlegei sokkal inkább könyvelői döntések eredményei, mint a tényleges működésüké - magyarázza Pogátsa Zoltán közgazdász. A multik előszeretettel alkalmazzák a transzferárazás módszerét: számtalan telephelyük közül „odapakolják” a legtöbb hozzáadott értéket, ahol a legkedvezőbben adózik. Erre vannak nemzetközi példák is: a Google internetes keresővállalat adóparadicsomok bonyolult rendszerén keresztül sokáig képes volt 2,4 százalékon tartani

adózási rátáját. Ehhez Írországot, illetve Bermudát használta fel. A nemzetközi cégek bevallott profitjának válságadóztatása tehát nem biztos, hogy drámai hatással lesz a jövedelmezőségeikre - véli Pogátsa Zoltán.

Ami a szektorsemleges adóztatás elvét illeti, ez Európa-szerte sokhelyütt kezd megdőlni. Egyre több országban vezetnek be az adott ágazatra vonatkozó adókat - ilyen például a svéd bank- vagy a spanyol távközlési adó is. Miért is kellene egy igen magas profitráttával működő ágazatot (például a gyémántbányászatot) szektorsemlegesen adóztatni egy intenzív piacként működő, alacsony profitabilitású kiskereskedelmi szektorral?

Gyenge érveken áll a fogyasztókra való áthárítás veszélye - teszi hozzá a közgazdász. Ha ezt elfogadnánk, akkor ez bármikor előhozható, amikor a tőke adóztatásáról van szó. Ha a munkát adóztatják, az adó száz százaléka az „emberekre hárul”. Ha a tőkét, annak egy része vagy áthárítódik, vagy nem, ez már a piac jellegzetességeitől függ. Márpedig ha egy kormány a tőkét kevésbé adóztatja, akkor automatikusan más, így például a munkát terhelő adók felé tereli a terhelést. Ráadásul a nemzetközi pénzügyi szervezetek és az Európai Unió adótanulmányaiból is kitűnik, hogy a kelet-európaiak aluladóztatják a tőkét és a környezet károsítását.

Ez különösen igaz Magyarországra, ahol nem kis részben azért magas a munkákat terhelő adók és járulékok aránya, mert nem szedik be a tőkét terhelő adókat. Ezzel kapcsolatban érdekes Kovács Árpád volt számvevőszéki elnök néhány évvel ezelőtti nyilatkozata: számításai szerint volt olyan év, hogy a Magyarországon jelen lévő multik több támogatást kaptak a magyar államtól, mint amennyit társasági adóban befizettek. Ez nyilván nem minden évben van így, de nincs is messze az igazságtól. Pontos adatokat azonban nem lehet mondani, mert nehéz belelátni az állam által kezelt adatbázisokba, amelyek a mai napig nem állnak össze egységes rendszerré.